

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Monta oksaa

Ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista tehdyn projektin
hyödyt ja vaikutukset

Marianne Haapoja

**Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)**

**Arvioitavaksi jättämisaika
(5/2020)**

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Marianne Haapoja

Opinnäytetyön nimi: Monta oksaa; Ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista tehdyn projektin hyödyt ja vaikutukset

Sivumäärä: 39

Työn ohjaaja: Jari Hoffrén, Päivi Ruutiainen

Työn tilaaja: Työväen Musiikkitapahtuma ry

Opinnäytetyö arvioi ja havainnoi Monta oksaa – tarinoita ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista 1960 – nykypäivään projektin hyötyjä ja vaikutuksia. Projektin sekä opinnäytetyön tilaaja on Työväen Musiikkitapahtuma ry, joka on festivaaliorganisaatio ja jossa olen ollut toiminnanjohtajana jo vuodesta 1997. Projektissa näkyy pohjoisuus, tiede, taide, siirtolaisuus sekä työväenkulttuurin tausta. Projektin hyötyjen ja vaikutusten arvioinnissa ja havainnoinnissa käytetään apuna haastatteluja, omaa pohdintaa, havainnointia sekä medianäkyvyyden kartoitusta.

Tavoitteena on ollut selvittää kuinka festivaaliorganisaatio on hyötynyt projektistaan ja miten projekti on vaikuttanut organisaation kehittämiseen sekä millaisia seuraamuksia sekä säteilyvaikutuksia projektista on syntynyt. Ajatuksena on myös hyödyntää projektikokemuksesta syntyneitä oppeja tulevissa projekteissa sekä hankkeissa. Hyödyissä on tutkittu esimerkiksi Työväen Musiikkitapahtuman tunnettavuuden lisääntymistä ja imagon nostoa. Vaikuttavuudessa on tutkittu hyvinvointivaikutuksia sekä yhteiskunnallista merkitystä. Aineistoa kerättiin haastatteleamalla projektissa mukana olleita henkilöitä. On myös havainnointia, pohdittu ja selvitetty millaista ammatillista hyötyä organisaatio, projektin tutkija ja opinnäytetyön tekijä ovat saaneet projektista.

Opinnäytetyön tuloksista on havaittavissa että tapahtuma on saanut projektin kautta medianäkyvyyttä ja sitä kautta mainetta ja arvostusta. Tapahtuman tunnettuus Ruotsissa ruotsinsuomalaisten piirissä on kasvanut erityisesti. Projekti on lisännyt Työväen Musiikkitapahtuman arvojen mukaista toimintaa sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tekijöiden ammattitaito on kasvanut ja rutiini erikoisprojektien tekemiseen ja niiden rahoittamiseen on lisääntynyt. Kynnys uusien projektien aloittamiseen on madaltunut.

Asiasanat: ruotsinsuomalaiset, siirtolaisuus, työväenkulttuuri, kulttuuri, festivaalit

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Marianne Haapoja
Title: Effects and benefits of a project: Many Branch - Life and Culture of Swedish Finns
Number of Pages: 39
Supervisors: Jari Hoffrén, Päivi Ruutiainen
Subscriber: Workers' Music Festival

This thesis evaluates and observes the benefits and effects of a project, Many Branch -stories from the Life and Culture of Swedish Finns from 1960 to the Present. The project, as well as this thesis was commissioned by Workers' Music Festival, a festival organisation. The project reflects northern European science, art, migration, and the working class culture. Interviews, own reflection and mapping of media visibility are used to assess and observe the benefits and impacts of the project.

The purpose of this study was to find out how the festival organization has benefited from its project and how the project has affected the development of the organization. Also what kind of consequences and radiation effects have arisen from the project. The idea was also to utilize the lessons learned from the project experience in future projects and ventures. The benefits were studied, for example, in increasing the knowledge about the festival and raising its image. Effectiveness were studied in terms of welfare effects and social significance. It was also investigated what professional benefits the organization, the project researcher and the author of the thesis have received from the project.

The results of the thesis showed that the festival has gained visibility through the project and through its fame and appreciation. The recognition of the event in Sweden has grown especially. The project has increased the activities in accordance with the values of the Workers' Music Festival and the social impact. The professionalism of the authors has increased and the routine of doing and financing special projects has increased. The threshold for starting new projects has been lowered.

Keywords: migration, culture, working class, festivals

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	5
2.1	Työväen Musiikkitapahtuma	6
2.2	Tarve	6
3	MONTA OKSAA, PROJEKTI RUOTSINSUOMALAISISTA	7
3.1	Idea	7
3.2	Ideasta projektiksi	8
3.3	Projektisuunnitelma	9
3.4	Monta oksaa -projektin aloitus	11
3.5	Matkat	11
3.6	Kyselytutkimus ja haastattelut	13
3.7	Kirja	14
3.8	Näyttely	15
3.9	Taiteilijavierailut	16
4	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	18
5	MENETELMÄT	18
5.1	Haastattelut	18
5.2	Medianäkyvyyden seuranta	19
5.3	Oma kokemus ja pohdinta	20
6	ANALYYSI	20
6.1	Hyvinvoinnin näkökulmasta	21
6.2	Imago ja yhteiskunnallisuus	25
6.3	Näkyvyys mediassa	28
6.4	Ammatillinen kehittyminen	31
7	YHTEENVETO JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	32
7.1	Kehittämisehdotukset	32
7.2	Tilaaajan palaute	33
7.3	Oma arvio ja pohdinta	34
	LÄHTEET	38

1 JOHDANTO

Työväen Musiikkitapahtuma on perinteikäs kesäfestivaali Valkeakoskella. Sen syntymän aikaan 1972 monet suomalaiset muuttivat Ruotsiin paremman elämän toivossa. Joukkoon mahtui myös niitä, jotka vähän vahingossa hyppäsivät laivaan. Osa palasi, mutta iso joukko jäi rakentamaan uutta elämää. Työväen Musiikkitapahtuma myös rakentunut ja uudistunut näiden vuosikymmenien saatossa, mutta niin on ruotsinsuomalaisuuskin. Kolme vuotta sitten festivaaliorganisaatio halusi kurkistaa, miten naapurissa eletään ja millaista musiikkia ja muuta taidetta siellä syntyy.

Päädyimme tekemään projektia Monta oksaa – tarinoita ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista 1960 – luvulta nykypäivään. Projektin avainsanoja olivat tiede, taide, pohjoismainen yhteistyö, siirtolaisuus ja työväenkulttuuri. Projektissa toteutettiin kirja, näyttely sekä taitelijavierailuja festivaalille.

Tämä opinnäytetyö katsoo nyt taaksepäin mitä projektista seurasi sen tekijöille. Lähdin tekemään opinnäytetyötäni tutkimalla projektin vaikutuksia ja hyötyjä festivaaliorganisaatiolle sekä projektin tekijöille. Lisäksi halusin löytää festivaaliorganisaation vahvuuksia sekä kehittää sen projekti- ja hanketoimintaa. Vahvuuksien löytäminen auttaa organisaation hallitusta, työntekijöitä ja johtoa havaitsemaan, mihin, miten ja millaisiin projekteihin organisaation kannattaa panostaa. Omien vahvuuksien ja erityislaatuisuuden ymmärtäminen vahvistaa organisaation ja sen johdon itsetuntoa. Uskon, että hyvä itsetunto ja itsetuntemus vaikuttavat työhön ja työympäristöön positiivisesti. Selvitin miten projekti oli vaikuttanut projektiin osallistuneiden henkiseen hyvinvointiin ja millaista yhteiskunnallista vaikuttamista oli syntynyt. Kartoitin myös millaista medianäkyvyyttä tapahtuma oli projektin myötä saanut, ja miten se auttoi kehittämään festivaaliorganisaation projekti- ja hanketoimintaa sekä ammattitaitoa.

2 TILAAJA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Opinnäytetyön tilaaja on Työväen Musiikkitapahtuma ry, joka on työnantajani ja jonka toimintaa olen johtanut pian 23 vuotta. Organisaatio on voittoa tavoitteilematon yhdistys, jonka isoin ponnistus vuodessa on festivaalin järjestäminen Valkeakoskella heinäkuun lopulla. Yhdistyksellä on muutama työntekijä läpi vuoden, sekä lu-

kuisia projekti- ja kesätyöntekijöitä. Ison työn festivaalin järjestelyistä tekee noin 200 hengen talkoolaisten joukko.

2.1 Työväen Musiikkitapahtuma

Työväen Musiikkitapahtuma ry on kulttuuriyhdistys, jonka tarkoituksena on kansalaisten musiikki- ja kulttuuriharrastusten ylläpitäminen ja kehittäminen (Työväen Musiikkitapahtuma 2020). Tarkoituksen toteuttamiseksi yhdistys järjestää vuosittain samannimistä musiikki- ja kulttuuritapahtumaa Valkeakoskella. Tässä työssä yhdistyksellä tarkoitetaan Työväen Musiikkitapahtuma ry:tä, yhdistyksen järjestämään vuosittaiseen festivaaliin viittaa nimellä tapahtuma tai koko nimellä Työväen Musiikkitapahtuma. Yhdistyksen toimintaan kuuluu myös koulutus- ja luentotilaisuuksien järjestämistä. Tapahtuman ideologiaan kuuluu kestävä kehitys, saavutettavuus, yhteiskuntavaikuttaminen sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Tapahtuma tuo esille kulttuuria, moninaisuutta korostaen. Työväen Musiikkitapahtuma ry:n jäsenjärjestöt ovat Valkeakosken kaupunki sekä Työväen Sivistysliiton Pirkanmaan ja Etelä-Hämeen piirijärjestöt (Työväen Musiikkitapahtuma 2020). Tapahtuma on muuttunut vuosikymmenien saatossa koko kansan festivaaliksi, mutta se haluaa myös samalla pitää kiinni korkeatasoisesta taiteesta ja kulttuurista sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden imagosta. Yhdistys haluaa omalla työllään luoda myös hyvinvointivaikutuksia. Festivaali tarjoaa paljon ilmaista ohjelmaa ja lippujen hinnat on pidetty hyvin maltillisina. Yhdistys haluaa, että kaikilla olisi mahdollisuus osallistua tapahtumaan Valkeakoskella.

2.2 Tarve

Työväen Musiikkitapahtuma ry:n toiminnanjohtajana mietin, että teemme paljon erilaisia projekteja ja jälkikäteen niitä muistellaan, mutta dokumentointi ja syvempi analyysi jäävät muun työn ja kiireen alle. Opiskellessani kulttuurituottajan tutkintoa minulle tuli hieno mahdollisuus koota projektin tuotantoon liittyvät toimenpiteet ja analyysi yhteen. Puhuimme organisaation sisällä siitä, että Monta Oksaa -projekti on tärkeä ja iso satsaus yhdistykseltä. Jo itsessään projektissa syntynyt kirja on merkittävä dokumentti projektista, mutta kuinka voisimme hyödyntää kokemusta ja projektin vaikutuksia jatkossa? Syntyi ajatus opinnäytetyöstä, jossa analysoin projektin hyötyjä ja vaikutuksia eri näkökulmista. Mielestäni tapahtuman tulee vahvistaa omaa

profiiliaan ja panostaa omien vahvuuksiensa ymmärtämiseen ja niiden hyödyntämiseen. Tapahtumalla on pitkät perinteet ja festivaali palvelee koko kansaa. Kuitenkin kilpailu on kovaa ja erottumiselle on tarvetta. Tapahtuman tulee tehdä tietyin väliajoin uusia päänavauksia pysyäkseen mielenkiintoisena. Tällaisia päänavauksia voivat olla erilliset projektit. Projekteilla voidaan erottua, kunhan muistetaan pitää tasapaino ohjelman rakenteessa. Uskon, että tällä projektin tarkastelutyöllä on hyötyä itselleni ja organisaatiollemme jatkossa ja sitä vasten voidaan peilata mahdollisia tulevia projekteja.

3 MONTA OKSAA, PROJEKTI RUOTSINSUOMALAISISTA

Tämä luku kertoo Monta oksaa – projektista, jonka kuvaus antaa pohjan varsinaiselle opinnäytetyölle, johon palaan luvussa neljä. Projekti, jonka analysointiin opinnäytetyöni perustuu, toteutettiin pääosin vuosina 2017–2019. Sen toteutti Työväen Musiikkitapahtuma ry. Yhdistys on tehnyt tutkimuksen ruotsinsuomalaisten elämästä, kulttuurista sekä identiteetistä. Tutkimusten pohjalta on syntynyt kaksikielinen kirja *Monta oksaa -tarinoita ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista 1960 -luvulta nykypäivään*. Kirjassa on tutkimuksen lisäksi A.J. Savolaisen ottamia potrettikuvia sekä tarinoita ruotsinsuomalaisista taiteilijoista (Haapoja & Rantanen 2019). Kirjan lisäksi syntyi näyttely, joka on ollut esillä Suomessa ja Ruotsissa. Näyttelyn yhteydessä on ollut keskustelutilaisuuksia ja taiteilijoiden esityksiä. Ruotsinsuomalaiset taiteilijoita on esiintynyt Työväen Musiikkitapahtumassa sekä näyttelyyn ja kirjaan liittyvissä tilaisuuksissa.

3.1 Idea

Monta oksaa – tarinoita ruotsinsuomalaisten kulttuurista ja elämästä 1960–luvulta nykypäivään projekti sai alkunsa, kun Kansan Sivistysrahaston asiamies Ulla Vuolanne otti yhteyttä entisen poliitikon Ulf Sundqvistin puolesta joulukuussa 2016 (Vuolanne 2016). Asia koski ehdotusta, että Työväen Musiikkitapahtuma ry voisi tehdä Suomen 100-vuotisjuhlavuonna jotakin työväenkulttuuriin liittyvää pohjoismaista yhteistyötä. Sundqvistillä on vaimonsa Kristiinan kanssa pieni rahasto, josta he tukevat erityisesti pohjoismaisia hankkeita (KSR rahastot 2020). Yhdistys on tehnyt aikaisemminkin erilaisia projekteja sekä osallistunut moneen hankkeeseen. Mietin, että pohjoismainen yhteistyö olisi perusteltua. Minua kiinnosti myös tieteen ja tai-

teen yhdistäminen. Juuri samoihin aikoihin Suomessa käytiin kovinkin kriittistä keskustelua maahanmuutosta. Huomasin mieltiväni äitini suvun karjalaisia siirtolaisia sekä isäni ruotsinsuomalaisia sisaruksia. Hekin olivat jättäneet aikoinaan kotinsa ja joutuneet muuttamaan vieraaseen kulttuuriin. Olimme suunnittelemassa Turun yliopiston musiikkitieteen sekä Taideyliopisto Sibelius-Akatemian tutkijoiden kanssa seminaaria, jossa tutkija Saijaleena Rantanen olisi puhumassa amerikansuomalaisista. Rantasen siirtolaisuusteema vei ajatukseni ruotsinsuomalaisiin. Halusin lähteä tekemään ruotsinsuomalaisista kertovaa projektia. Projektin avainsanoja olivat tiede, taide, pohjoismainen yhteistyö, siirtolaisuus sekä työväenkulttuurin tausta.

Olen kohdannut lapsuudessani ruotsinsuomalaisia käydessäni Västeråsissa ja vähän myöhemmin Eskilstunassa. Kohtaamiset ovat olleet lämpimiä. Isäni lapsuuden perheessä osa sisaruksista joutui sotalapseksi Ruotsiin. Ehkä se oli alitajuinen syy, joka vaikutti projektiin ryhtymiseen. Ruotsinsuomalaiset ovat jotenkin tutun oloisia, ihan kuin tapaisi serkun, jota ei ole nähnyt vuosikymmeniin. Aluksi hieman ujostuttaa, mutta pian muistelemme jo hymyssä suin lapsuuden leikkejä ja kepposia. Kuuntelemme vanhoja levyjä ja saatamme jopa laulaa karaokea. Meillä kaikilla on samat juuret, mutta monta erilaista polkua ja oksaa.

3.2 Ideasta projektiksi

Esittelin projekti-idean yhdistyksemme hallitukselle ja kerroin, että projekti olisi yhteiskuntavaikuttamista sekä lisäisi Työväen Musiikkitapahtuma näkyvyyttä sekä nostaisi sen profiilia. Kerroin myös, että voisimme tuoda esille vähemmistökulttuuria ja taidetta sekä siirtolaisuuteen ja maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä. Hallitus näytti hankkeelle vihreää valoa.

Koska olimme tehneet aikaisemmin yhteistyötä Saijaleena Rantasen kanssa, kysyin Rantasta mukaan projektiin tutkijaksi.

Kun lähdimme tutustumaan ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin, oli muutama vuosi aikaisemmin valmistunut Mika Ronkaisen ohjaama dokumenttielokuva *Laulu kotikävästä*. Dokumentissa isä ja poika tekevät matkan Göteborgiin ja muistelevat aikaa, jolloin asuivat Ruotsissa (Suikkanen 2017). Isä teki paljon työtä ja vapaa-ajalla alkoholilla oli iso rooli. Poika tunsu itsensä ulkopuoliseksi, mutta sopeutui hyvin uuteen kulttuuriin. Oli iso shokki kun perhe päätti muuttaa takaisin Suomeen ja teini-

ikäinen poika joutui taas sopeutumaan uuteen kulttuuriin. Dokumentin poika Kai Latvalehto on kirjoittanut itsekin ruotsinsuomalaisuudesta ja hänen väitöskirjansa käsittelee aihetta (Latvalehto 2019). Pyysimme Latvalehtoa projektiimme mukaan.

3.3 Projektisuunnitelma

Laadimme Saijaleena Rantasen kanssa projektisuunnitelman. Tässä vaiheessa emme olleet vielä keksineet Monta Oksaa -nimeä ja puhuimme Työväenkulttuuri ruotsinsuomalaisissa siirtolaisyhteisöissä -hankkeesta.

Taulukko 1. Hankkeen alkuperäinen projektisuunnitelma

Työväen Musiikkitapahtuman hanke		
Työväenkulttuuri ruotsinsuomalaisissa siirtolaisyhteisöissä		
kohde: ensimmäisen ja toisen polven suomalaiset, jotka muuttivat 60-70-luvulla työn perässä Ruotsiin.		
Projektin osa-alueet:		
<p>1. Tutkiva (S Rantanen+ työryhmä)</p> <p>Etsitään ensimmäisen tai toisen polven ruotsinsuomalaisia, jotka ovat muuttaneet 60-70-luvulla työn perässä Ruotsiin. (kartoitus yhteistyössä Sisuradio ja Suomen Tukholman instituutti ja Eskilstunan kaupunki, Teollisuusliiton kontaktit, Pekka Suutari).</p> <p>Suunnitellaan kysymykset, mitä halutaan tietää? Mitä jo tiedetään?</p> <p>Yhteistyökumppanit esim. Sisuradio ja instituutti auttavat löytämään kyselyyn/haastatteluun osallistujat.</p> <p>Projektiin ilmoittautuneet vastaavat kyselyyn.</p> <p>Kyselyn vastaukset ja analyysi. Tutkimus valmistuu</p> <p>Seminaari tai keskustelutilaisuus heinäkuussa 2019 Valkeakoskella.</p>	<p>2. Tutkiva/taiteellinen (työryhmä)</p> <p>Valitaan haastateltavat kuvateosta varten</p> <p>Haastatteluista syntyy siirtolaisten tarinat.</p> <p>Haastateltavat valokuvataan joko Ruotsissa tai Suomessa. Kuvista tehdään korkeatasoisia taidekuvia.</p> <p>Siirtolaisten tarinoista kirjoitetaan kirja, jonka alussa on esittely projektista ja siirtolaisuuden historiasta, tutkimuksen tuloksista.</p> <p>Samasta materiaalista tehdään näyttely, johon tulee ainakin osa kirjan kuvista. (näyttely suunnitellaan kierrätettäväksi).</p> <p>Kirjan ja näyttely julkaistaan suomen ja ruotsin kielellä heinäkuussa 2019 Valkeakoskella.</p> <p>Näyttely kiertää Suomea ja Ruotsia. Näyttelyn yhteydessä voidaan järjestää keskustelu- ja musiikkitilaisuuksia.</p>	<p>3. Taiteellinen (tapahtuma/M Haapoja)</p> <p>Heinäkuulle 2018 tilataan ruotsista konsertti Valkeakoskelle Työväen Musiikkitapahtumaan.</p> <p>Dokumentti Laulu kotikävästä esitetään myös Valkeakoskella.</p> <p>Sisuradion kontaktien kautta etsimme kesälle 2019 esiintyjä. Tarkoitus on tuottaa joku erillinen isompi konsertti tai tilata yksittäinen tunnettu artisti/bändi.</p> <p>Suunnitellaan myös suomalaisten ja ruotsinsuomalaisten taiteilijoiden välistä yhteistyötä esim. klubien ja työpajojen sekä viikonloppukurssin puitteissa.</p>

Rahoitus (omarahoitus sekä säätiöt)		
2018	2019	2020
Vuodelle 2018 kuluja tulee lähinnä palaverimatkoista sekä esiintyjien palkkioista, tutkijalle maksetaan palkkio heinäkuulta, kyselyn rakentaminen kahdella kielellä sähköiseksi versioksi sekä matkoista ja majoituksesta. Tapahtuma maksaa kiinteitä kuluja lähinnä työntekijöiden palkkoina ja tilavuokrina.	Vuodelle 2019 tulee budjetoida tutkijan palkka, esiintyjät, valokuvaaja, tuotannollisia tehtäviä, matkoja, palaverikuluja, kirjan painatus, näyttelyn kuvasuurenukset ja avajaiset ja graafikon palkkio.	Vuodelle 2020 tulee näyttelyn kierrätys-, pystytys ja kuljetuskulut. Myös projektin vetäjille voi tulla jokunen matkakulut Suomessa sekä Ruotsissa.
Mahdolliset rahoittajat		
Ulf Sundqvistin rahasto, Kuluttajaosuuskuntasäätiö. Riihi säätiö ja Pohjola-Norden, Suomenruotsalaisuuden kulttuurirahasto. (voidaan hakea myös Erkko, Wihurin säätiö, Kone, Suomen kulttuurirahasto, Svenska Kulturfonden, Pirkanmaan rahasto)		
Lisäksi Marianne Haapoja tekee projektista opinnäytetyön (Humak)		

3.4 Monta oksaa -projektin aloitus

Projektin rahoittajiksi saatiin Sundqvistin rahaston lisäksi Riihi säätiö, Pohjola-Norden, Tradekan säätiö sekä Kansan Sivistysrahasto. Rahastoja lähestyin kirjeillä ja puhelimitse, jonka jälkeen pidimme yhteistyöpalaverin. Palaverissa ideoimme yhdessä projektia. Vasta tämän jälkeen haimme rahastoilta avustusta projektiin.

3.5 Matkat

Ensimmäinen projektiin liittyvä tutustumismatka tehtiin Ruotsinsuomalaisuuden päivänä 24. helmikuuta 2018 Eskilstunaan. Siellä osallistuimme ruotsinsuomalaisten juhlaan Sisun vierituseirot konsertin merkeissä. Samalla kiinnitin konsertin esiintyjät Työvään Musiikitapahtumaan kesälle 2018. Juhla jatkui Eskilstunan Suomalaisseuran tansseissa, joihin meidät oli Saijaleena Rantasen ja Sanna Pajamäen kanssa kutsuttu kunniavieraisiksi. Tansseista mieleemme jäi erityisesti se, että ruotsinsuomalaiset juhlivat yhdessä ja tanssivat yhdessä. Samassa joukossa oli romaneja. Suomessa näkee harvoin, että romanit olisivat juhlimassa valtaväestön kanssa. Ehkä nämä

onkin luontevampaa siirtolaisten keskuudessa. Matkalla solmittiin yhteistyösuhde myös Eskilstunan kaupungin suomenkielisen kulttuurikehittäjä Anu Ritjärveen sekä Heidi Lehtoon (entinen Kaarto). Lehdosta tuli myöhemmin yksi Monta oksaa -kirjan kirjoittaja ja kääntäjä.

Toinen matka kohdistui Suomen Tukholman instituuttiin, jossa kävimme tiedustelemassa yhteistyötä. Meille luvattiin, että voimme tehdä haastatteluita ja kuvauksia instituutin tiloissa. Heidi Lehto oli meillä Tukholmassa mukana ja kävimme myös tapaamassa Ruotsinsuomalaisten keskusliiton väkeä sekä kertomassa heille projektista.

Kolmas matka olikin sitten jo kuvaus- ja haastattelumatka. Reissuun suuntasimme Saijaleena Rantasen ja valokuvaaja A.J. Savolaisen kanssa. Kuvaustavarat veivät paljon tilaa ja sullouduimme henkilöautoon, nokka kohti Eskilstunaa. Anu Ritjärvi oli järjestänyt meille rauhalliset tilat Eskilstuna kaupunginmuseosta. Haastattelimme useampaa taitelijaa ja Savolainen otti heistä potrettikuvat. Seuraavana päivänä matkustimme Suomen Tukholman instituuttiin ja samat työt jatkuivat.

Neljännän kuvaus- ja haastattelumatkan Tukholmaan hoitivat Rantanen ja Savolainen kahdestaan. Myös Lehto osallistui haastattelujen tekemiseen. Matkan kohokohdaksi oli se, että entisen Kent yhtyeen muusikko Sami Sirviö oli suostunut kirjaan haastateltavaksi.

Viides matka oli jo näyttelyn avajaiset Eskilstunan kaupunginmuseossa. Lämminhenkisiin avajaisiin Suomesta osallistuivat Rantasen ja allekirjoittaneen lisäksi Kai Latvalehto. Myös ruotsinsuomalaisia taiteilijoita oli paikalla. Heidi Lehto esiintyi avajaisissa trionsa kanssa.

Kuudennen matkan tein yksin marraskuussa 2019, jolloin osallistuin Suomen Tukholman instituutissa järjestettyyn kulttuuri- ja kirjamesuille (Ruotsin Suomalainen 2019, 8). Myin Monta oksaa -kirjaa sekä pidin esitystilaisuuden kirjasta Heidi Lehton kanssa. Lehtoa oli pyydetty myös kauttani esiintymään messujen iltatilaisuuteen. Tunsin itseni etuoikeutetuksi, kun meidät kutsuttiin illalliselle messuesiintyjien kanssa. Joukossa oli ruotsinsuomalaista kulttuuriväkeä. Vieraina olivat myös kirjailija Outi Pakkanen sekä kirjailija ja toimittaja Kari Lumikero, joka osoittautui vanhojen työväenlaulujen asiantuntijaksi. Illasta tuli hauska ja antoisa.

3.6 Kyselytutkimus ja haastattelut

Pääasiallinen tutkimusaineisto koostui projektia varten laaditun internet-kyselyn sekä teemahaastattelujen tuloksista. Lisäksi tutkimuksessa hyödynnettiin olemassa olevaa tutkimuskirjallisuutta. Käytimme tutkimuksessa erilaisia menetelmiä, eli triangulaatiota (Eskola & Suoranta 1998, 86-88). Internet-kysely sijoitettiin Työväen Musiikkitapahtuman festivaalin verkkosivuille ja sitä levitettiin sekä sähköpostitse että sosiaalisessa mediassa hyödyntäen esimerkiksi eri Suomi-seurojen yhteyksiä. Kysely oli auki kahden kuukauden ajan, jonka aikana vastauksia tuli yhteensä 40 kappaletta. Olimme tyytyväisiä vastausmäärään. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa projektin kannalta keskeisiä kysymyksiä paitsi ruotsinsuomalaisten kulttuurielämästä ja -identiteetistä, myös heidän suhteestaan kieleen. Saadaksemme mahdollisimman kattavan kuvan tutkimistamme aiheista, kysely oli suhteellisen laaja sisältäen noin 60 kysymystä. Tiesimme, että kyselyn pituus saattaa aiheuttaa haasteita. Toisaalta vastanneilta tuli palautetta, että he olivat otettuja siitä, että heidän elämästään oltiin kiinnostuneita. Voidaankin todeta, että kyselyyn vastanneet olivat motivoituneita.

Suomeksi kyselyyn vastasi seitsemän (7) henkilöä, ruotsiksi 33. Sukupuolijakauma vastanneiden kesken oli suhteellisen tasainen, naisia oli hiukan enemmän kuin miehiä. Joukossa oli sekä ensimmäisen että toisen polven ruotsinsuomalaisia, mutta valtaosa oli kuitenkin ensimmäisen polven lähtijöitä, jotka olivat saapuneet Ruotsiin 1960- ja 1970-lukujen aikana nuorina aikuisina (17–25-vuotiaina) tai lapsina vanhempiansa kanssa. Vastaajista Ruotsissa syntyneiden toisen polven siirtolaisten syntymävuodet jakaantuvat laajasti 1960-, 1970- ja 1980-luvuille. Vastaajien keski-ikä oli keskimäärin 55 vuotta. Heidän joukossaan oli myös kaksi 2000-luvulla Ruotsiin muuttanutta suomalaista. Suuri osa kyselyyn vastanneista asuu Tukholman lähellä tai yleisesti itäisen Ruotsin alueella. Saimme kuitenkin vastauksia myös Göteborgin seudulta sekä Etelä- ja Keski-Ruotsista. (Rantanen 2019, 9).

Kyselyn lisäksi teimme yhteensä 21 teemahaastattelua, joista neljä toteutettiin parihaastatteluna (mt., 9). Haastateltaviksi valikoitui eri-ikäisiä ruotsinsuomalaisia taiteilijoita. Suurin osa haastatteluista tehtiin Eskilstunassa ja Tukholmassa. Valitsimme haastattelupaikoiksi rauhallisia ja miellyttäviä tiloja kuten Eskilstunan kaupungin museo sekä Suomen Tukholman instituutti. Tarjosimme taiteilijoille kahvia ja

syötävää ja toimme heille kiitokseksi suomalaisia makeisia. Ennen haastatteluiden alkua juttelimme mukavia ja kerroimme myös itsestämme. Osa henkilöhaastatteluihin valikoituneista valittiin internet-kyselyn perusteella, osasta saatiin vinkkejä ruotsinsuomalaisilta kontakteilta.

Projektin alussa huomiomme kiinnittyi erityisesti muusikoihin, mutta pian huomasimme, että saadaksemme kattavamman kuvan ruotsinsuomalaisten kulttuurielämästä, meidän on otettava mukaan myös muita kulttuurialan toimijoita, kuten näyttelijöitä, kirjailijoita, elokuvantekijöitä, toimittajia ja kuvataiteilijoita. Koska internet-kyselyn painotus oli erityisesti musiikkitoiminnan kartoittamisessa, sen rooli välittyy keskeisenä myös kirjassa. Internet-kysely ja henkilöhaastattelut muodostavat kiinnostavan kokonaisuuden, josta välittyy sekä ruotsinsiirtolaisten kulttuurielämä että arki. Tutkimuksemme ei ollut tarkoitus olla kattava kuvaus ruotsinsiirtolaisten kulttuuri- ja taidetoimijoista tai elämästä yleisesti, vaan pikemminkin aineistomme perusteella tehty läpileikkaus. Projektin aikana opimme koko ajan uutta ja moni varmasti löytää otannastamme puutteita. Tämä on kuitenkin se kuva, joka projektiimme osallistuneiden henkilöiden vastauksista ja tarinoista välittyi. Haastatteluihin osallistuneet henkilöt edustivat ruotsinsuomalaista kulttuurikenttää harrastajataiteilijoista huippuammattilaisiin. (Mt., 9).

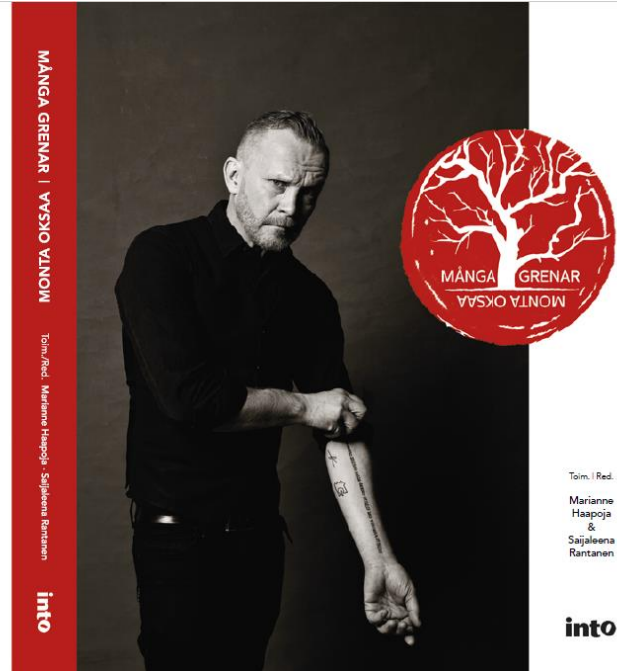
Selvitimme ruotsinsuomalaisten elämäntarinoita, identiteettiä sekä musiikkia ja muuta taidetta ruohonjuuritasolla jalkautumalla tutkimuksen kohteena olevien ihmisten pariin. Samalla tutkimme, minkälaista työväenkulttuuria ruotsinsuomalaisten keskuudessa on löydettävissä, ja miten ruotsinsuomalaisten kulttuurielämä on muuttunut vuosikymmenien saatossa maastamuuton jälkeen.

3.7 Kirja

Yksi näkyvimmistä projektin aikaansaannoksista oli kaksikielinen kirjajulkaisu *Monta oksaa/Många grenar*. Kirja käsitteli myös ruotsinsuomalaisten toisen sukupolven voimakasta esilletuloa nimenomaan musiikin avulla, josta Kai Latvalehto kertoo laajemmin *Monta oksaa* kirjan artikkelissaan *Musiikki ruotsinsuomalaisuuden heijastajana ja toisen sukupolven ihme* (Latvalehto 2019). Kai Latvalehdon, Heidi Lehdon sekä toimittaja Kirsi Blombergin ja muutaman muun ruotsinsuomalaisen kontaktin kautta löysimme hyviä haastateltavia. Myös tutkimuksemme oli vastannut muutama taiteilija, joita päätimme myös haastatella. Kuvassa 1 kirjamme kansi.

Monta oksaa tarkastelee ruotsinsuomalaisen siirtolaisten elämää, kultuuria ja identiteettiä 1960-luvulta nykypäivään. Kirjan ytimen muodostavat eri aikoina Ruotsiin muuttaneiden tai Ruotsissa syntyneiden taiteilijoiden tarinat, joista välittyvät monenlaiset vaiheet ja kohdat. Johdantoositteluissa tarkastetaan erityisesti ensimmäisen polven ruotsinsuomalaisen kokemuksiin uudessa ympäristössä. Silloin ruuhduta Suomeen ja ruotsalaistumisen mukautuvuus suomeen kieli, yhteiset juuret ja koti-ikävä, sauna, ruomalaiset runat sekä tanssiminen ruotsinkielisen tšekkiläismusiikin tahmin. Myös työllä oli keskeinen merkitys ensimmäisen polven siirtolaisten identiteetin ja kulttuurielämän rakentamisessa. Toiselle polvelle kypsytykset juurista ja identiteettiä näyttäytyvät erilaisessa valossa, mutta joihin myös ruuhde suomalaisuuteen on muuttanut. Kirjan lopussa Kai Lantvahto valottaa "ruotsinsuomalaisena musiikkilähekkä" karsunna ilmiötä, jolla viitataan toisen polven ruotsinsuomalaisen musiikkien voimakkaaseen vaikutukseen Ruotsin musiikkikentällä nykypäivänä.

Många grenar granskar de övergefina invandrarnas liv, kultur och identitet från 1960-talet till nutid. Kärlan i boken utgör av ett antal berättelser som skildrar svenska finländska artisters livsöden. De är antingen födda i Sverige eller har invandrat till Sverige vid olika tidpunkter. Inledningss-artikeln skildrar i synnerhet de erfarenheter som den första generationens övergefina har haft i den nya miljön. På den tiden definierades relationen till Finland och finskheten utifrån det finska språket, det gemensamma ursprunget, hembyggen, bostad, de finska maträtterna och dansen till tonerna av finsk schlagennmusik. Arbetet spelade också en viktig roll då den första generationens kulturiiv och identitet formades. För den andra generationen framträdde frågorna om ursprung och identitet i ett annat ljus, vilket innebär att även relationen till finskheten har förändrats. På bokens slutside belyser Kai Lantvahto fenomenet som kunnat att kallas "det svenska finska musikundret", vilket refererar till den starka inverkan som andra generationens övergefina musiker haft på det svenska musiklivet i vår tid.

Kuva 1. Monta Oksaa kirja

3.8 Näyttely

Valokuvaaja AJ. Savolaisen ottamista haastateltavien valokuvista tuli upeita ja puhuttelevia. Halusimme tehdä niistä oman näyttelyn. Valkeakoskelainen pakkausyrittys Adara Pakkaus Oy valmisti meille pahvista ekologiset näyttelyseinäkkeet, joihin painettiin valokuvat sekä kuvattavien mietteitä ruotsinsuomalaisuudesta. Seinäkkeet ovat koottavia ja niistä voi muodostaa näyttelyn monenlaiseen tilaan. Näyttelyn ensimmäisiä avajaisia vietettiin Työväen Musiikkitapahtumassa heinäkuussa 2019 Myllysaaren Museossa. Seuraavaksi näyttely matkasi Eskilstunan kaupunginmuseolle Ruotsiin, kuva 2. Näyttely keräsi paljon yleisöä ja koska sen osa kuvista oli asetettu siten, että kuvat näkyivät ulos tuli museoon uusia satunnaisia kävijöitä, joita kuvat kiinnostivat. Näyttelyä on kysytty myös muualle Ruotsiin sekä Suomeen. Kirja ja näyttely ovat saaneet innostuneen vastaanoton ja näyttely oli viimeksi Botkyrkanin kunnassa, jonne oli järjestetty myös keskustelutilaisuus siirtolaisuudesta. (Botkyrka Kommun 2020).

Kuva 2. Näyttely Eskilstunan kaupunginmuseossa

3.9 Taiteilijavierailut

Ensimmäinen taiteilijavierailu tuotettiin Työväen Musiikitapahtumaan kesällä 2018, kun Sisun vieroitusoireet -konsertti esitettiin lauantai-iltapäivänä Paperitorilla festivaalin päälavalla. Kerroin konsertin alussa yleisölle, mistä projektissa oli kysymys ja, että ruotsinsuomalaiset taitelijat olivat tapahtuman kunniavieraita. Itse konsertti oli hauska ja lämminhenkinen, jossa ruotsinsuomalaiset ironisoivat suomalaisten ja ruotsalaisten piirteitä. Yleisöltä tuli konsertin jälkeen todella hyvää palautetta. Uskon, että esiintyjille jäi myös hyvä fiilis vierailustaan. Myös Kai Latvalehto osallistui tapahtumaan, hän oli haastateltavana yleisökeskustelussa, kun Mika Ronkaisen dokumenttielokuva Laulukoti-ikävästä esitettiin tapahtumassa.

Seuraavana vuonna muusikot Heidi Lehto ja Aila Mattila esittivät suomalaista iskelmämusiikkia Sananvapauden torilla. Pätkä heidän esityksestään pääsi myös MTV3:n liveen (MTV Uutiset Live 2019). Huippuhetki festivaalin ohjelmassa oli, kun laulaja

Anna Järvinen oli lupautunut keikalle Lauulu ottaa kantaa –klubille. Anna esiintyi suomeksi ja ruotsiksi ja hän otti yleisönsä.

Taiteilijavierailut vuosina 2018 ja 2019 Työväen Musiikkitapahtumaan ovat onnistuneet hyvin ja yleisöltä on tullut paljon hyvää palautetta. Kesällä 2019 laulaja Anna Järvisen lisäksi dokumenttielokuvan tekijät Nanna Huolman ja Lina Puranen olivat esittelemässä Valkeakoskella dokumenttisarjaansa. Kesällä 2020 oli tarkoitus myös nähdä ruotsinsuomalaisia esiintyjä festivaalissamme, mutta toisin kävi. Jouduimme perumaan tapahtuman kokonaan vallitsevan koronatilanteen vuoksi.

Monta oksaa -projekti on ollut kokonaisuudessaan avartava ja antoisa. Haastattelut-laisuudet olivat hyvin tunteikkaita ja haastateltavat olivat vilpittömän otettuja, että heistä oltiin kiinnostuneita. Eivät pelkäästään itsensä takia, vaan koko siirtolaisyhteisön puolesta. Olen kolmen vuoden aikana käynyt useamman kerran Ruotsissa ja tutustunut ruotsinsuomalaisiin ja heidän kulttuuriinsa. Olen myös alkanut kommunikoida ruotsalaisten kanssa ruotsiksi eikä aina vain englanniksi. Tutkimuksen maailma on auennut minulle mielenkiintoisena ja todella kurinalaisena. Litterointia tehdessäni purin useamman kerran hammasta, kun haastateltavan puhetyyli oli mutkikas. Olen todella ylpeä, että olemme julkaisseet ensimmäistä kertaa tutkimuksen ja kirjan ja vieläpä kaksikielisenä. Tutkimusprojektiin liittyvä näyttely kiertää edelleen Ruotsia.

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteina oli arvioida Montaa Oksaa -projektin hyötyjä ja vaikutuksia festivaaliorganisaatiolle ja projektiin osallistuneille erityisesti miten se on vaikuttanut heidän henkiseen hyvinvointiinsa. Yhtenä näkökulmana oli myös nähdä miten projekti on vaikuttanut tapahtuman imagoon ja millaista yhteiskunnallista vaikuttamista oli syntynyt. Tavoitteena oli myös kartoittaa millaista medianäkyvyyttä tapahtuma oli projektin myötä saanut, ja miten tämä projekti auttoi kehittämään projektiin osallistuneiden ammattitaitoa. Lisäksi haluttiin löytää festivaaliorganisaation vahvuuksia sekä kehittää sen projekti- ja hanketoimintaa.

5 MENETELMÄT

Kuinka objektiivisesti pystyisin arvioimaan projektia, jota olen vetänyt? Tässä kohtaa on tärkeä ottaa kylmän etäinen suhtautuminen arvioitavaan kohteeseen, kehotti opinnäytetyöni valvoja. Kuinka voin suhtautua viileästi asiaan, josta on tullut niin tärkeä osa työtäni ja josta on tullut niin rakas? Päätin pysyä haastatteluissa sekä selvittää kuinka asioita voidaan arvioida. Haastattelun valitsin yhdeksi kehittämismenetelmäksi, koska sillä saadaan nopeasti kerättyä tietoa kehittämisen kohteesta (Ojasalo, Moilanen & 34 Ritalahti 2014, 106). Koin että haastattelu on minulle luonteva tapa kerätä tietoa. Haastattelut eivät kuitenkaan yksistään riitä, vaan käytin aineistotriangulaatiota jossa käytetään erilaisia menetelmiä aineiston keräämiseen (Eskola & Suoranta 1998, 86-88). Kartoitin medianäkyvyyttä ja pohdin vaikutuksia oman havainnointini pohjalta. Päätin haastatella myös yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvissä kysymyksissä muita tahoja. Työni taustalla toimi projektissa julkaistu kirja ja projektissa syntynyt muu materiaali ja kokemuspohja. Varsinaisen tutkimusaineiston muodostavat 4 avainhenkilön haastattelut, muut kommentit, tilaajan palaute, oma pohdintani ja mediassa olleet lehti-, netti-, radio- ja tv-jutut.

5.1 Haastattelut

Päästäkseni tavoitteeseeni, arvioida oman projektini hyötyjä ja vaikuttavuuksia, päätin kysyä muiden ihmisten mielipidettä. Haastattelin projektiin osallistuneita sekä henkilöitä, jotka ovat olleet projektin säteilypiirissä sekä tietenkin projektina avainhenkilöitä. Haastattelumuodoksi valikoitui teemahaastattelu, koska haastattelun ai-

hepiirit, teema-alueet, oli etukäteen määrätty. Menetelmästä puuttuu kuitenkin strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys. (Eskola & Suoranta 1998, 86-88).

Ensimmäinen haastateltava oli projektin avainhenkilö, tutkija, musiikin tohtori Saijaleena Rantanen, jonka kanssa teimme kirjan ja joka on ollut projektissa sen ideointivaiheessa asti. Rantanen on tutkinut urallaan muun muassa amerikansuomalaisia siirtolaisia ja heidän musiikkiaan (Taideyliopisto 2020). Halusin kuulla Rantasen ajatuksia projektista ja miten se on vaikuttanut esimerkiksi Työväen Musiikkitapahtuman imagoon.

Toinen tärkeä henkilö projektissa oli Heidi Lehto. Lehto on itsekin ruotsinsuomalainen, ja tuli projektiin alun perin haastateltavaksi. Lehdon rooli kasvoi projektin aikana yksi Monta Oksaa -kirjan kirjoittajista ja kääntäjistä ja auttoi monessa asiassa suhteillaan. Halusin kuulla Lehdon kokemuksista ja miten projekti on vaikuttanut häneen.

Kirjaan haastateltu taiteilija, joka oli kiertänyt työnsä puolesta ympäri maailmaa, hätkähti sitä, että vasta ensimmäisen kerran hän mietti suhdettaan Ruotsiin. Heikki Kiviaho muutti pienenä poikana Kinnulasta Ruotsiin perheensä kanssa. Heikistä tuli ammattimuusikko ja hän on myös ollut Kent yhtyeen tuottajana. Heikin pääinstrumentti on basso. Lisäksi hän myös valokuvaa. (Haapoja ym. 2019, 69-70)

Kiviaho innostui projektista niin, että hakeutui taiteilijaresidenssiin Suomeen, jossa oli viisi viikkoa. Kolmannessa haastattelussa kysyin Kiviaholta, mitä hyötyä projektista oli hänelle kirjaan haastatellun näkökulmasta.

Neljänneksi haastatelluksi valitsin Ulf Sundqvistin. Suomenruotsalainen Sundqvist kannusti meitä tekemään projektia, jossa olisi työväen henkeä ja pohjoismaista ulottuvuutta, halusin kuulla, miten hän näki nyt osittain alkuun panemansa projektin rahoittajan näkökulmasta.

5.2 Medianäkyvyyden seuranta

Työväen Musiikkitapahtuma saa näkyvyyttä vuosittain. Kuitenkin tuntuu, että isot festivaalit ja tietyt median suosikit saavat paljon näkyvyyttä, vaikka osan kohdalla kulttuurillinen vaikuttavuus voi jäädä varsin tavanomaiseksi. Tapahtuman toiminnanjohtajana olen pyrkinyt luomaan festivaalin ohjelmaan vuosittain uusia ja mie-

lenkiintoisia ohjelmakokonaisuuksia sekä erillisiä projekteja. Olen huomannut, että monesti joku erillinen projekti on saanut paremmin huomiota, kun festivaalimme perusohjelmisto. Olen kokenut, että lisätyö on kannattanut, vaikka joskus on myös turhauttavaa taistella medianäkyvyydestä. Lisääntynyt medianäkyvyys auttaa yhteistyökumppaneiden ja rahoittajien hankinnassa

Työväen Musiikkitapahtuma seuraa luonnollisesti jatkuvasti median kirjoittelua tapahtumasta, joten projektin tuoma lisänäkyvyys oli helposti löydettävissä mediaseurannan sekä nettihakujen kautta. Mediaseurannassa tapahtuma käyttää Meltwater yhtiön palvelua (www.meltwater.com), joka kerää tietoa mediaosumista. Ruotsissa saatu medianäkyvyys on kerätty toimittajien sekä ruotsinsuomalaisten kontaktien kautta sekä netistä hakemalla.

5.3 Oma kokemus ja pohdinta

Tulin siihen johtopäätökseen, että omalla havainnoinnillani olisi myös iso merkitys. Olen ideoinut projektin, toiminut sen vetäjänä ja tiimin jäsenenä. Samalla olen myös edustanut tilaajatahoa ja kantanut vastuuta projektin tavoitteista, toimintatavoista sekä rahoituksesta. Olen yksi kirjan kirjoittajista ja olen ollut suunnittelemassa tutkimusta ja tein usean haastattelun kirjaa varten. Lisäksi minulla on lähes 23 vuoden kokemus organisaation johtamisesta. Minun mielipiteelläni on siis paikkansa ja perusteet.

6 ANALYYSI

Työväen Musiikkitapahtuman ideologiaan kuuluu ajatus, että kulttuurilla on keskeinen asema hyvinvointivaltiossa (Työväen Musiikkitapahtuma 2020). Oikeus kulttuuriin ei saa perustua sosiaaliseen asemaan, toimeentuloon tai kulttuuritaustaan - kulttuuri kuuluu kaikille tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti (Lahtinen, Jakonen & Sokka 2017, Työväen Musiikkitapahtuma 2015). Saavutettavuus on ihmisten erilaisten tarpeiden huomioon ottamista ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Yhdenvertaisuus on sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia ominaisuuksistaan riippumatta. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus merkitsee kaikkien yhdenvertaisia oikeuksia ja mahdollisuuksia kehittää itseään, käyttää taide- ja kulttuuripalveluja sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään, myös tekijänä ja ammattilaisena. Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa saavutettavuutta parantaviin toimiin. (Lahtinen ym. 2017) Tämä ideologia näkyy

mielestäni myös tässä projektissa. Työväen Musiikkitapahtuma ry on päässyt tekemään pohjoismaista yhteistyötä, luonut suhteita uusiin taiteilijoihin, kulttuurivaikuttajiin ja saanut uutta yleisöä tapahtumaan. Projekti on kehittänyt projektiin osallistuneiden ammattitaitoa, nostanut festivaalin profiilia Ruotsissa ja Suomessa sekä tuottanut rahalla mittaamattomia henkisiä hyvinvointivaikutuksia. Ruotsinsuomalaisilta tuli kommentteja, että ihanaa kun joku on kiinnostunut heistä ja he pääsevät kertomaan itsestään ja juuristaan. Olemme nostaneet palasen suomalaista historiaa sekä ruotsinsuomalaista kulttuuria esille. Tämän projektin aikana olemme tuoneet maahanmuutto- ja siirtolaisaihetta esille. Projekti on saanut näkyvyyttä, mutta itse kirja olisi voinut saada enemmän näkyvyyttä mediassa. Kirjakustantamo ei ole pystynyt panostamaan kirjan markkinointiin.

6.1 Hyvinvoinnin näkökulmasta

Hyvinvointi on laaja-alainen käsite ja sen osatekijät jaetaan yhteensä kolmeen ulottuvuuteen: terveys, materiaallinen hyvinvointi sekä koettu hyvinvointi, elämänlaatu. Hyvinvointiin kuuluu sekä yhteisön, että yksilöiden hyvinvointi. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2019) Tässä opinnäytetyössäni puhun hyvinvoinnista ihmisen ja yhteisön henkisen hyvinvoinnin kannalta. Onko Työväen Musiikkitapahtumalle hyötyä siitä, että sen projekti on vaikuttanut ihmisen hyvinvointiin. Olisi vaikeaa ja jopa epäinhimillistä todeta, ettei olisi. Minusta organisaatio on kehittänyt tällä projektilla toimintaa, jolla lisätään yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä hyvinvointivaikutuksia. Tällainen toiminta on sijoittamista hyvinvointiin.

Mietin tuottiko projekti iloa siihen osallistuneille? Miten se on mitattavissa? Se on tietenkin hyvin subjektiivista, se on hyvin yksilökohtaista kuka mitään saa. Joku voi kokea surua tällaisessa asiassa. Haastateltava esimerkiksi, kun häneltä kysytään lapsuuden muistoja ja sellaisia kipeitä asioita, jotka liittyvät maasta muuttoon tai siihen, että huomaa yhtäkkiä olevansa erilainen uudessa ympäristössä ja edustaa sitten vähemmistöä. Tai se, että löytää sieltä sitten oman porukkinsa, niin se voi tuottaa iloa. Tai kun huomaa ensimmäistä kertaa, että on oppinut uuden kielen.

Moni projektiin osallistunut haastateltava iloitsi siitä, että kerrankin joku oli kiinnostunut ruotsinsuomalaisista ja heidän kulttuuristaan. Arvon tunto tuntui olevan tärkeä asia yksilölle ja koko yhteisölle. Ruotsinsuomalaiset tunsivat saavansa äänensä kuuluviin, niin Suomessa kuin Ruotsissakin.

Heikki Kiviaholta kysyin, mitä hän ajatteli, kun häntä pyydettiin kirjaan mukaan. Minusta tämä oli hyvä, että joku oli kiinnostunut siitä, miltä meistä toisesta polvesta, lapsista silloin tuntui maahanmuutto ja miten me muistetaan se aika, kertoo Heikki (Kiviaho 2020). Projektia varten Heikkiä haastateltiin yhdessä hänen muusikkoveljensä Hannun kanssa.

”Hannu muistin yhden asian ja minä toisen. Meillä oli erilaiset muistot. Projekti auttoi muistamaan ja sai kertoa oman tarinansa”. (Mt.).

Kiviaho vietti viisi viikkoa Loviisassa vierasateljeessa. Loviisan vierasateljee on yksi maamme vanhimmista kansainvälisistä residenssi-ohjelmista. Kiviaho valokuvasi ja teki musiikkia. Vierailu jäi ajateltua hieman lyhyemmäksi koronaepidemian vuoksi. Kiviaho mietti, että ehkä kirjaan ansiosta hänet muistettiin ja tarjottiin residenssiä Suomeen. Kiviaho kertoi, että osallistumisesta kirjaan ja näyttelyyn tuli hänelle kaiken kaikkiaan myönteinen kokemus.

svt NYHETER **Nyheter** Lokalt Sport SVT Play Barn

/ UUTISET

Heidi Lehto. Foto: SVT

Ehdolla Vuoden ruotsinsuomalaiseksi: Heidi Lehto

UPPDATERAD 29 NOVEMBER 2019 PUBLICERAD 25 NOVEMBER 2019

Perjantaina julkistetaan Vuoden ruotsinsuomalainen 2019 – yksi ehdokkaista on laulaja Heidi Lehto Torshällasta

Heidi Lehto, ent. Kaarto, osallistui kirjaprojektiin Monta oksaa niin kirjoittajana kuin kääntäjänä.

Ruotsinsuomalaisena laulajana tunnettu Heidi Lehto sai projektin puitteissa tutustua moneen kulttuuriosaajaan haastattelijana, ja haluaa jatkaa kirjoittamista. Hän toivoo uuden polven ruotsinsuomalaisten löytävän haikeuden

Kuva 3. STV:n uutisjuttu Heidi Lehdosta (Blåfield 2019).

Kirjaprojektiin haastateltavana, kirjoittajana sekä kääntäjänä osallistunut laulaja Heidi Lehto, kuva 3, sai myös paljon huomiota mediassa. Lehtoa haastateltiin sekä radioon, että TV-uutisiin. Vuonna 2019 Lehto oli ehdolla vuoden ruotsinsuomalai-

seksi ja hänen nostettiin nimenomaan kirjan kirjoittajana ehdolle (Blåfield 2019). Lehdon työtilaisuudet laulajana myös lisääntyivät projektin myötä (Lehto 2020).

Heidi Lehdon mukaan Ruotsinsuomalainen ydinyhteisö, se, jossa edelleen puhutaan suomea ja halutaan ylläpitää suomalaista kulttuuria, on viime vuosina supistunut melko pieneksi. Useimmat ruotsinsuomalaiset ovat rakentaneet elämänsä tuon Suomi-kuplan ulkopuolelle ja mieltävät ruotsin ensimmäiseksi kielekseen. Lehto itse on taas kokenut vahvasti kuuluvansa tuon kuplan sisäpuolelle ja ehkä Monta Oksaa -projekti osoittautuikin hänen kohdallaan määrätynlaiseksi kuplan puhkaisuksi. Lehto tajusi, että ruotsinsuomalaisuuden voi kokea hyvin monella eri tavalla. (Mt.)

Lehto oli ollut monta kertaa ihmeissään projektin aikana nähdessään, kuinka syvä tunneside monella heistä on Suomeen - riippumatta siitä, onko Ruotsissa tuon kuplan sisä- tai ulkopuolella ja onko asunut Suomessa tai ei. (Mt.)

Lehdon mukaan Suomi asuu heissä. Toisista se heijastuu haalistuneina lapsuuden kesien muistoina, toisissa se kaikuu Suomi-seurojen karaokelauluna ja taas toisissa se nousee aika ajoin pintaan keskellä ruotsalaista arkea selittämättömänä melankoliaa, selvittää Lehto. (Mt.)

Monta Oksaa -projekti sai hyvin paljon julkista huomiota ruotsinsuomalaisessa yhteisössä, kertoo Lehto. Se, että hänet nimitettiin yhdeksi kolmesta ehdokkaasta Vuoden Ruotsinsuomalainen 2019 -palkinnon saajaksi, oli Lehdon mukaan selkeä osoitus siitä, kuinka arvokkaana projektia on ruotsinsuomalaisten keskuudessa pidetty. (Mt.)

Heidi Lehto on laulanut lapsesta asti erilaisissa ruotsinsuomalaisissa tapahtumissa. Työväen Musiikkitapahtuma Valkeakoskella 2018 oli hänen ensimmäinen esiintymiseni Suomessa sitten Tangomarkkinoiden laulufinaalin 1997. Minulle se oli suurta, elämys ja konkreettinen kosketus nyky-Suomeen, kertoo Lehto. (Mt.)

Konserttimme ”Sisun vieroitusoireet” sai erittäin lämpimän vastaanoton ja tuntui melkein siltä kuin olisimme olleet paikalla muistuttamassa suomalaisia kuulijoita heidän juuristaan, samalla kun saimme helliä omiamme, jatkaa Lehto. (Mt.)

Jaettu menneisyys, yhteinen kieli ja tutut melodiat sitoivat meitä, toisillemme täysin vieraita ihmisiä, yhteen. Konserttiamme kuvailtiin eräässä arvostelussa yhdeksi tapahtuman kahdesta helmestä, muistelee Lehto. (Mt.)

Uusintakäynti Työväen Musiikkitapahtumassa seuraavana kesänä Monta Oksaa -näyttelyn ja -kirjan julkaisemisen yhteydessä oli vähintään yhtä lämminhenkinen tilaisuus kuin ensikohtaaminenkin mieltii Lehto. Saimme useilta läsnäolijoilta spontaanisti ilahduttavaa palautetta ja paljastui, että meillä on Suomenkin puolella aktiivisia seuraajia. Hyvää mieltä jaettiin puolin ja toisin. Nämä tapahtumat hän haluaa painaa mieleensä ja sydämeensä ikään kuin Suomi-neidon lohduttavina silityksinä poskellaan. (Mt.)

Monta oksaa-kirjan graafikko Ville Helttula muistelee projektia seuraavasti:

Tämä on ollut positiivinen, hauska ja mielenkiintoinen projekti. Vaikka itselläni on Ruotsiin muuttaneita sukulaisia, en ollut aikaisemmin tutustunut ruotsinsuomalaisuuteen. (Helttula 2020)

Tapahtuman tiedottaja Emmi Nuorgam luki kirjan ja piti sitä todella kiinnostavana projektina (Nuorgam 2019). Hän sai kirjasta aivan uutta tietoa Suomesta lähteneistä siirtolaisista ja maastamuuton syistä.

Marianne Haapojan kirja on mahtava myös näin kaupunkisaamelaisen näkökulmasta: vihdoinkin joku saa tilaisuuden kertoa siitä, millaista on, kun ei kuulu täysin mihinkään! Latvalehto sanoi upeasti, ettei hän ole ruotsinsuomalaisena ole puolikas, vaan hänessä on kaksi kokonaista. Ehkä pitäisi itsekkin yrittää omaksua sama ajatus. (Mt.).

Projekti toi osallistujilleen uusia oivalluksia omasta identiteetistään sekä nosti omanarvontuntoa.

6.2 Imago ja yhteiskunnallisuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus kiinnostaa tänä päivänä paitsi asiakkaita myös merkityksellisyyttä tavoittelevia sijoittajia, parhaita osaajia ja yhteistyökumppaneita. Siihen liittyvälle tiedolle on kysyntää, joten yritys tai järjestö voi rakentaa vaikuttavuudesta itselleen myönteisen erottautumistekijän ja kilpailuedun. (Heliskoski, Humala, Kopola, Tonteri, & Tykkyläinen 2018. 4.).

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta voidaan lähestyä kahdesta eri näkökulmasta: jalanjälkenä ja kädenjälkenä. Yhteiskunnallinen tai sosiaalinen jalanjälki on sukua hiilijalanjäljelle ja sillä tarkoitetaan muun toiminnan sivutuotteina syntyviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. (Mt., 4).

Kysyin Saijaleena Rantaselta, miten hänen mielestään projekti on vaikuttanut festivaaliorganisaation imagoon positiivisesti ja yhteiskuntavaikuttavuuteen.

Rantasen mukaan (Rantanen 2020) tapahtuman on hyvä profiloitua työväenliikkeen vahvimpien arvojen mukaan kuten esimerkiksi toimimalla tasa-arvoisesti ja solidarisesti. Hänen mukaansa tasa-arvoisuuteen kuuluu olennaisen se, että Työväen Musiikitapahtuma on matalan kynnyksen tapahtuma ilmaistapahtumineen ja edullisen lipun hinnoin. Silloin paikalle tulee muitakin ihmisiä kuin niitä, joita isojen konserttien huippunimet houkuttavat. Näin ei-kaupallinen ja sivistävä ohjelma saa lisää yleisöä. (Mt.)

Erityisesti jos ajatellaan isompaa yhteiskunnallista aspektia tässä, niin on äärimmäisen tärkeää, että tapahtumassa tuodaan esille siirtolaisuuteen tai tavalla maahanmuuttoon liittyviä, todella ajankohtaisia asioita. Projektissa kiinnitettiin huomiota siihen, että Suomestakin on lähdetty, ja täsmälleen ihan samoista syistä joiden takia tänne nyt pyrkii ihmisiä joihin suhtaudutaan toisinaan hyvin negatiivisesti. Sen muistuttaminen, että meillä on myös ollut ihan samankaltaisia tilanteita menneisyydessä, on todella tärkeitä. Se on yhteiskunnallista vaikuttavuutta Rantanen sanoo. (Mt.)

Jos festivaalin imago näyttäytyy sellaisena, että se käsittelee tällaisia isoja yhteiskunnallisia asioita, on se todella positiivista, ja se on mielestäni äärimmäisen tärkeää vaikuttavuutta. Sellaista on yhä vähemmän millään festivaalilla enää. Se juuri, että Musiikitapahtumassa on tilaa keskustelulle ja erilaisille tilaisuuksille, jotka ei ole pelkkää kaljanjuontia ja musiikin kuuntelua on hienoa. Oikeasti on mahdollisuuksia monenlaiseen osallistumiseen. Yhteiskunnalliseen vaikuttavuuden merkitystä ei voi yliarvioida, Rantanen päättää. (Mt.)

Projektin rahoittajan Ulf Sundqvistin mielipide projektista oli seuraavanlainen (Sundqvist 2020):

Monta oksaa – projekti oli Työväen Musiikitapahtuman erittäin merkittävä avaus, joka omalta osaltaan osoittaa kansainvälisen yhteistyön ja ihmisten välisen solidaarisuuden merkitystä tämän päivän maailmassa.

Projektin alkusysäys oli pohjoismaisen yhteistyön tuominen teemaksi Työväen Musiikitapahtuman ohjelmaan. Ruotsinsuomalaisten kulttuurielämän ja identiteetin tuominen lähemmäksi Suomen nykypäivää on tärkeä teko.

Se vahvistaa ruotsinsuomalaisten toimintaa kielen, kulttuurin ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseksi tilanteessa, jossa nuoremmat sukupolvet luonnollisista syistä erkaantuvat vanhoista siteistään. Se muistuttaa Suomen päättäjiä ja laajaa yleisöä siitä, että meillä on länsirajan takana yli puolen miljoonan ihmisen väestöryhmä, jolla on suorat siteet maahamme ja tarvitsee näin ollen myös vanhan kotimaan huomiota ja tukea.

Se muistuttaa meitä samalla siitä, että suomalaisia on vuosien saatossa lähtenyt työnhakuun tai suoraan töihin ympäri maailmaa ja jäänyt sille matkalle. Se kertoo myös meille, kuinka tärkeä on osoittaa vieraanvaraisuutta niille, jotka nyt eri syistä hakeutuvat Suomeen, fyysiseen ja poliittiseen turvaan tai työnhakuun ja parempaan elintasoon.

Ruotsinsuomalaiset nostivat Ruotsin elintasoa, ja sen seurauksena omankin elämän edellytyksiä. Yleisesti ottaen suomalaisia arvostettiin ja kunnioitettiin hyvinä työntekijöinä, mutta vähemmistön kohdistuneelta syrjinnältä ei tietenkään voitu välttää. Suomalaiset osasivat useimmiten pitää pintaansa, järjestäytyä ja osallistua, mutta kaikki eivät kyenneet tähän, vaan syrjäytyivät ja sortuivat.

Monta oksaa projektin julkaisu kertoo elävästi ja laajasti ihmisten kokemista vaiheista, selviytymisestä ja kulttuurin merkityksestä oman elämän muotoutumiselle. Työväen Musiikkitapahtuma voi olla ylpeä tästä avauksesta. Tätä linjaa voi jatkaa eri tavoin. Sitä voi myös esitellä Ruotsissa, missä työväen musiikkikulttuuri sinänsä on vahva, mutta Suomen työväen musiikkikulttuuri melko tuntematon. Kulttuurin voima vähemmistön identiteetin ylläpitämiseksi on hyvin ajankohtainen teema kaiken kaikkiaan.

Suomenruotsalainen kulttuuri voisi myös olla Valkeakoskella näkyvämmiin esillä. Kaiken kaikkiaan korostan kansainvälisyyden ja solidaarisuuden esillä pitämisen merkitystä jokapäiväisessä elämässämme.

Emme voi antaa periksi sille sinnikkäälle ja valheelliselle propagandalle, millä ääri-kansallismieliset voimat eri puolilla maailmaa tänä päivänä nostavat populismin kannatusta.

Ei pandemiaa tukahduteta vähentämällä kansainvälistä yhteistyötä, päinvastoin.
(Mt.)

Rahoittajan mukaan olemme onnistuneet tavoitteessamme. Saimme palautteesta uusia ideoita. On todella hyvä, että rahoittaja antaa palautetta tehdystä työstä projektien lopuksi.

6.3 Näkyvyys mediassa

Medianäkyvyys lisää tunnettavuutta. Tarkoituksena oli kartoittaa medianäkyvyyden kokonaisuutta ja sitä onko tapahtuma saanut näkyvyyttä projektin kautta. En esitä tässä mitään kylmiä numeroita, vaan arvioin kokemuksen pohjalta medianäkyvyyden laatua ja määrää aikaisempiin vuosiin verrattuna. Voidaan todeta, että TV- ja radiohaastatteluja oli enemmän kuin viime vuosina. Valtakunnallista medianäkyvyyttä saatiin sekä Suomessa, että Ruotsissa. Työväen Musiikkitapahtuma ei ole saanut aikaisemmin näkyvyyttä Ruotsissa.

Viime kesänä sattui hauska tapahtumaketju. Ruotsinsuomalainen toimittaja Jukka Lehto tuli tekemään tapahtumaan juttua Monta Oksaa -kirjan julkaisusta. Toimittajan työhön kuuluu nopeasti muuttuvat tilanteet ja hän sai tehtäväkseen tehdä jutun suomalaisen iskelmämusiikin tilasta ja näkyvyydestä MT3:n liveen. Toimittaja tiedusteli minulta tuleeko tapahtumaan sellaisia henkilöitä, joita voisi haastatella. Kerroin, että Radio Iskelmän väkeä tulee kyllä ja kehotin häntä soittamaan heille. Loppupelissä juttu tehtiin vajaan tunnin päästä siten, että Iskelmäradion toimitusjohtaja ja minua haastateltiin iskelmämusiikin asemasta festivaalilla ja mediassa (MTV Uutiset Live 2019). Koska toimittaja tuli Ruotsista hän käytti tilaisuuden hyväkseen ja teki jutun loppuun vielä kysymyksen meidän projektistamme. Tällä kertaa tapahtuman julkisuus hyödynsi projektia, eikä päinvastoin.

Tapahtuma on saanut paljon medianäkyvyyttä niin Ruotsissa kuin Suomessakin. Projektin avainhenkilöitä on haastateltu esimerkiksi TV1:n pääuutisiin ja Ylen Sanna Vilkmän toimitti laajan artikkelin projektista sekä ruotsinsuomalaisuudesta. Kuvassa 4 Ylen uutinen (Vilkman 2019) ja kuvassa 5 Ruotsin yleisradio SVT:n uutinen (Nisula 2019).

On valtava määrä toisen polven ruotsinsuomalaisia artisteja, jotka ovat menestyneet jopa kansainvälisesti. Tämä kirja on ensiarvoisen tärkeä, sillä ensimmäistä kertaa he puhuvat pitemmän kaavan kautta ruotsinsuomalaisuudestaan. (Vilkman 2019).

Uskon, että positiivinen näkyvyys on parantanut festivaaliorganisaation tunnetta-
vuutta sekä imagoa. On myös mielenkiintoista huomata, että Monta oksaa -
projektista on tullut pysyvää toimintaa Työväen Musiikkitapahtuman organisaatios-
sa.

syntyneen miehen ikätoverit. *Monta oksaa* -kirjassa tarinansa kertovat muun
muassa Kent-yhtyeen **Sami Sirviö**, 16 vuotta HIMissä rumpuja paukuttanut **Mika
"Kaasu" Karppinen** ja **Anna Järvinen**. Mukana on myös nuorempia artisteja, kuten
räppäri **Jesse Piisinen** ja muusikko **Miriam Bryant**. Brittiläisen isän ja suomalaisen
äidin perheessä varttunut Bryant on tällä hetkellä yksi suosituimmista
naisartisteista Ruotsissa.

– On valtava määrä toisen polven ruotsinsuomalaisia artisteja, jotka ovat
menestyneet jopa kansainvälisesti. Tämä kirja on ensiarvoisen tärkeä, sillä
ensimmäistä kertaa he puhuvat pitemmän kaavan kautta
ruotsinsuomalaisuudestaan.

Kai Latvalehto sanoo olevansa Suomessa asuva ruotsinsuomalainen, joka on viimein sinut
identiteettinsä kanssa. - En ole puolikas sitä tai tätä, en edes kokonainen. Mä oon kaksi, ja kaksi on
aina hyvin paljon enemmän kuin puoli. Kuva: Olli Perttula / Yle

Kuva 4. Kuvakaappaus Ylen uutisista (Mt.)

Viime vuonna Työväen musiikkitapahtumassa mukana oli myös Isac Elliot. Foto: Laura Pasma / Työväen musiikkitapahtuma

▶ Työväen musiikkijuhlilla suursatsaus ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin

1:53 min [Oma lista](#) [Jaa](#)

Julkaistu måndag 11 mars 2019 kl 14.45

Suomessa Työväen musiikkitapahtuma satsaa tänä vuonna näyttävästi ruotsinsuomalaisiin. Tulossa on ruotsinsuomalaista musiikkikulttuuria esittelevä kirja ja näyttely. Useita ruotsinsuomalaisia taiteilijoita on kutsuttu Valkeakoskella heinäkuun lopussa järjestettävään musiikkitapahtumaan.

Työväen musiikkitapahtuman käyntiin polkaisema Työväenkulttuuri ruotsinsuomalaisessa siirtolaisyhteisössä -projekti tutkii ensimmäisen ja toisen polven ruotsinsuomalaisten kulttuuria.

Tarkastelussa kulttuuri ja identiteetti

Ruotsinsuomalaisten identiteettiä ja kulttuuriharrastuksia kartoitetaan kyselytutkimuksella. Tämän lisäksi projektissa haastatellaan ruotsinsuomalaisia taiteilijoita.

- Halusimme nostaa taiteilija-asian esille, koska huomasimme, että ruotsinsuomalaisten joukossa on todella lahjakkaita taiteilijoita, Työväen musiikkitapahtuman toiminnanjohtaja Marianne Haapoja kertoo.

Kuva 5. Kuvakaappaus Ruotsin radion uutisista. (Nisula 2019)

6.4 Ammatillinen kehittyminen

Kysyin Saijaleena Rantaselta onko projekti vaikuttanut hänen ammattitaitoonsa (Rantanen 2020). Rantasen mukaan projekti on täydentänyt hyvin hänen ammattitaitoaan musiikin tutkijana ja erityisesti hänen erityisalaansa siirtolaiseen kulttuuriin tutkijana.

Jos mä mietin oman itseni kannalta tutkijana, niin se, että kyllähän tämä oli todella kiinnostava ja hyvä ja tärkeä ja hyödyllinen projekti siitä näkökulmasta, että kun mä olen tutkinut niitä amerikansuomalaisia. Niin se, että nyt tämä ruotsinsuomalaiset ja sit se tavallaan se tietynlainen vertailu niin kyllähän se toi eri perspektiivin taas niin myöskin siihen amerikansuomalaisuuteen. Ja jotenkin tosiaan se ajatus siitä, että kuinka älyttömän paljon meiltä on oikeasti lähtenyt väkeä. Jos ajattelee, että amerikansuomalaisia oli 400 000 ja näitä oli 400 000, siis jopa enemmän jossakin vaiheessa. (Mt.).

Kun itse mietin omaa tekemistäni ja tuottajan ammattitaitoni kehitystä projektin aikana, voin varmasti todeta, että se on kehittynyt. Siihen minulla on faktaa; en ole aikaisemmin ollut kirjoittamassa, julkaisemassa kirjaa tai pystyttämässä näyttelyä. Nyt pääsin tekemään sitä yhdessä työryhmän, kirjoittajien, kääntäjien, graafikon, valokuvaajan, tutkijoiden, taiteilijoiden, festivaaliorganisaation työntekijöiden ja vielä lopuksi Into Kustannuksen kanssa. Projektin aikana matkustimme useamman kerran Ruotsiin ja tutustuimme ruotsinsuomalaisiin taiteilijoihin, kulttuurivaikuttajiin sekä instituutioihin ja järjestöihin. Kiinnostuin ruotsin kielestä ja päätin parantaa kielitaitoani. Kaikesta tästä on varmasti hyötyä jatkossakin. Olen saanut verkoston Ruotsiin, jota toivottavasti saan hyödyntää jatkossakin ja josta voi olla apua kollegoilleni.

7 YHTEENVETO JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

7.1 Kehittämisehdotukset

Festivaaliorganisaation tulisi jatkaa samantyylistä toimintaa ja nostaa jatkossakin yhteiskunnallisia ilmiöitä esille. Ruotsinsuomalainen kulttuuri tulee näkymään jatkossakin tapahtuman ohjelmistossa, esimerkiksi kesälle 2020 on kiinnitetty ruotsinsuomalaisia taiteilijoita. Samaan aikaan kun kirjoitan tätä opinnäytetyötä valtio ilmoittaa, että kesän 2020 festivaalit on peruttu Covid-19 epidemian takia. Ruotsinsuomalaisten esiintyminen siirtyy siis vuoteen 2021.

Olen ollut tapahtuman toiminnanjohtajana jo vuodesta 1997. Näiden vuosikymmenien aikana olen aina ajatellut, että toimintamme kulmakiviä on ajatus siitä, että annamme kaikille ihmisille mahdollisuuden ja pidämme ”pienemmän” puolta. Monet vähemmistöt ja marginaalikulttuurit kärsivät tilaisuuksien puutteesta tulla kuulluksi ja nähdyksi. Näkisin, että tällä projektilla olemme antaneet ruotsinsuomalaisille heille kuuluvan äänen Suomessa ja Ruotsissa. Samalla olemme päivittäneet palasta Suomen lähihistoriasta.

Olemme suunnitelleet seuraavaksi projektiksi amerikansuomalaisia ja heidän musiikkiaan. Saijaleena Rantasen kanssa olemme pitäneet ensimmäisen suunnittelupalaverin. Uskon, että aikaisemmasta projektista on hyötyä uutta suunnitellessa. Joitakin asioita ja toimintamalleja pystyy käyttämään uudestaan, monistamaan. Myös se, että tuntee kollegan tavat toimia, on hyväksi. Luottamus on tärkeää.

Pyrin toiminnanjohtajana tekemään jatkossakin yhteistyötä ruotsinsuomalaisten kulttuuriväen kanssa. Olen suunnitellut jo usean vuoden, että järjestäisimme Työväen laulupäivän, jossa ympäri Suomea ihmiset laulaisivat vanhoja työväenlauluja sekä työstä kertovia lauluja. Tämän idean voisi tuottaa myös Ruotsiin ja ainakin striimatuna amerikansuomalaisille. Tämä olisi ainakin sellainen idea, joka sopisi myös Sundqvistin ajattelumalliin.

Olisi jatkossa hyvä projekteihin ryhtyessä pitää projektista jonkinlaista päiväkirjaa. Näin olisi helpompi jälkikäteen miettiä tekemisiään ja kuinka kaikki on syntynyt ja missä aikataulussa ja järjestyksessä. Myös todella tärkeää olisi, että projekteissa olisi oma tiedottaja, joka hoitaisi projektin ulkoisen tiedottamisen ja tekisi siitä aikataulun. Työryhmä voisi jo heti projektin alussa miettiä millaisia vaikutuksia se hakee

projektilla ja millaista julkisuutta tavoitellaan. Hyvällä tiedotuksella voidaan pelastaa monta huonompaakin projektia!

Uskon, että olen tämän projektin myötä tutustunut siirtolaisuuteen syvemmin. Olen joutunut miettimään millaista olisi muuttaa vieraaseen maahan ja opetella uusi kieli ja kulttuuri. En voi kuitenkaan tietää kuinka helppoa tai vaikeaa se olisi. Olen oppinut arvostamaan näitä ihmisiä, jotka muuttivat aikoinaan ja jättivät kotimaansa ja sukulaisensa. He ovat olleet uskomattoman rohkeita. Kaikille ei käynyt hyvin. Meillä Suomessa ei ole välttämättä ymmärrystä siihen, että millaista olisi olla marginaalissa. Toivon, että jokainen joka on lukenut tästä projektista, nähnyt näyttelyn, osallistunut keskustelutilaisuuteen tai lukenut kirjan ymmärtäisi vähän enemmän siirtolaisuuden kipupisteitä.

Olen miettinyt, että Monta oksaa -kirjaa voisi hyödyntää kouluissa ja oppilaitoksissa järjestämällä keskustelutilaisuuksia. Kirjan taiteilijat voisivat kiertää kertomassa millaista oli lähteä pois kotimaastaan tai syntyä siirtolaisperheeseen. Rap-taiteilija Jesse Piisinen voisi tehdä nuorten kanssa lauluja maahanmuutosta ja millaista on, kun tuntee olevansa erilainen. Keskusteluun voisi osallistua myös oppilaitosten opiskelijoita. Saimme huhtikuussa rahoitusta idean liittyviin matkoihin Ruotsin ja Suomen välillä. Olen ollut yhteydessä myös Siirtolaisinstituuttiin. Tässä voisi olla jotenkin Humak mukana.

7.2 Tilaajan palaute

Työväen Musiikkitapahtuman entinen puheenjohtaja arvioi projektia seuraavasti (Hänninen 2020):

Toisen maailmansodan jälkeen on yli puoli miljoonaa suomalaista muuttanut Ruotsiin vieden mukanaan oman palansa suomalaista kulttuuria ja omaa identiteettiä, jotka vuosikymmenten aikana ovat osin sulautuneet ruotsalaiseen maaperään säilyttäen kuitenkin vahvat suomalaiset juuret. Tästä on versonut tämänkin opinnäytetyö ja hanke, jotka molemmat pe-rehtyvät ja pureutuvat suomalaiseen työväenkulttuuriin siirtolaismaassa Ruotsissa.

Ruotsinsuomalainen työväenkulttuurihanke käynnistyi jo vuonna 2016 loppussa. Hanke on elänyt, kasvanut ja konkretisoitunut monin erin tavoin, aina tutkimustyöstä kirjaksi, konserteiksi, keskustelutilaisuuksiksi sekä näyttelyihin Ruotsissa ja Suomessa. Hankkeen alullepanijana ja organisaattorina on ollut Työväen Musiikkitapahtuma ry:n toiminnanjohtaja Marianne Haapoja, joka on festivaalin järjestämisen ja muun kulttuuri-

työn tuottajana puskenut hanketta eteenpäin yhdessä Taideyliopisto Sibelius-Akatemian tutkija Saijaleena Rantasen kanssa.

Työväen Musiikkitapahtuma ry on vuonna 1972 perustettu yleishyödyllinen yhdistys. Työväen kulttuurin tutkiminen ja analysointi sekä konkreettiset järjestetyt kulttuuritilaisuudet ikään kuin kuuluvat ydinpään tehtäväkenttään. Työväen Musiikkitapahtuma on vahvasti yhteiskunnallinen ja sisällöllinen festivaali poiketen puhtaasti markkinavetoisista kaupallisista festivaaleista. Silläpä tämän kaltaiset hankkeet, joissa pureudutaan yhteiskunnallisiin vaikutuksiin nostavat festivaaliorganisaation profiilia kulttuurivaikuttajana ja –tutkijana.

Kesän 2019 festivaalin yhteydessä järjestettiin siirtolaisteemaan liittyviä keskustelutilaisuuksia sekä festivaaliyleisölle ja medialle näytettiin dokumenttielokuva *Laulu Koti-ikävästä* sekä Kovaa työtä dokumenttisarja.

Hanke on tuonut medianäkyvyyttä Työväen Musiikkitapahtumalle runsaasti sekä Suomessa että Ruotsissa. Valtakunnan pääuutiset Suomessa noteerasivat hankkeen *Monta oksaa* – kirjan julkaisutilaisuuden kesän 2019 festivaalin yhteydessä. Haastatteluja tehtiin molempiin maihin. Julkisuusarvoltaan tällainen näkyvyys voittaa monin verroin perusartistiesittelyt, jotka toki kuuluvat festivaalien uutisointiin. Yhteiskunnallisten teemojen esiin nosto kesäfestivaalin yhteydessä ei ole ihan jokaisen festivaalin ohjelmanumeroita.

Siirtolaisilmiö nosti päätänsä taas 2015 pakolaiskriisin aikaan. Syitä ihmisten liikehdintään on monia. Suomalaiset lähtivät naapurinmaahan työn ja paremman elintason perässä. Yhteiskunnallisena vaikuttajana on tärkeää, että tämän hankkeen kautta organisaatiomme nosti keskusteluun ja muistutti ihmisiä siitä, että myös suomalaiset ovat olleet liikkujan roolissa vieralla maaperällä, ja todellakin sankoin joukoin. Omaa kulttuuria viedään mukana ja sitä vaalitaan.

Puhtaasti työntekijänäkökulmaa katsottaessa, niin hanke on tuonut yhdistyksen toiminnanjohtajalle Marianne Haapojalle huiman tilaisuuden kehittyä kirjallisen tekstin tuottamisessa tämän kaksikielisen ja – kulttuurillisen yhteisprojektin kautta. Eikä pelkästään toiminnanjohtajan, vaan koko tapahtumatoimiston henkilökunta on osallistunut projektiin kartuttaen osaamistaan. Niin ikään konserttien, keskustelutilaisuuksien ja näyttelyiden järjestelyt molemmissa maissa vahvistavat toiminnanjohtajan ammattillista taitoa erityyppisten tilaisuuksien organisoinnissa.

7.3 Oma arvio ja pohdinta

Miten projektista on hyödytty ja miten se on vaikuttanut? Voidaanko sitä mitata ja onko se tarpeen? Tällaisia kysymyksiä olen miettinyt, kun valitsin opinnäytetyöni aiheen. Miten järkevää on arvioida osittain mennyttä projektia? Vai olisiko syytä arvioida jatkossakin projektit tarkemmin? Opitaanko siitä jotakin uutta? Voidaanko oppia käyttää jatkossa hyödyksi? Kenelle arviosta on oikeasti hyötyä? Millaisia sätei-

lyvaikutuksia projektista on tullut? Esimerkiksi Heidi Lehto oli ehdokkaana vuoden ruotsinsuomaiseksi ja Heikki Kivimäki on ollut taiteilija residenssissä Suomessa. Minä olen vierailut puhumassa kulttuuri- ja kirjamesseilla Tukholmassa. Ja onpa kirjaa jopa mietitty Humakin ruotsin kielen oppikirjaksi.

Kun ajattelen niitä hyötyjä, millä tavalla tämä projekti on hyödyntänyt meidän toimintaamme, mielestäni projekti on kehittänyt festivaaliorganisaatiota. Se on kehittänyt minua työntekijänä, mutta se on myös kehittänyt organisaation näkemystä asioihin, laajentanut sitä, luonut verkostoja. Olemme tehneet pohjoismaista yhteistyötä tutustumalla ruotsinsuomalaisiin taiteilijoihin ja kulttuuriväkeen.

Olen tehnyt työssäni lukuisia erilaisia projekteja ja osallistunut hankkeisiin. Näin laaja-alaista ja erityisprojektia en ole koskaan aikaisemmin saanut tehdä. Tähän projektiin on sisältynyt erilaisia asioita, henkilöitä sekä tuotteita ja toimenpiteitä. Olen saanut hyvää harjoitusta ison projektin hallinnoinnista sekä tuottamisesta. Näen, että projekti on tuonut tapahtumalle lisäarvoa ja uskottavuutta yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Tapahtuman brändi yhteiskunnallisena kulttuuritapahtumana on vahvistunut. Se, että olemme tehneet yhteistyötä tutkijoiden ja taiteilijoiden kanssa on hyvä asia ja nostaa profiiliämme. Kirja toimii jatkossa käyntikorttina, kun haemme rahoitusta tuleville projekteille.

Löysimmekö sitten työväenkulttuuria Ruotsista? Löysimme ihmisiä, joilla oli juuret työväen kulttuurissa, ihmisiä, joiden identiteetti oli rakentunut työn ympärille. Suomalaisilla on hyvä maine ahkerina työntekijöinä. Ruotsinsuomalaisten tai suomalaisten, jotka asuvat Ruotsissa työväenkulttuuri perustui historiaan, vahvaan sosialidemokraattiseen kulttuuriin, joka on uusiutumassa samalla tavalla kuin Suomessakin. Ruotsinsuomalaisten työväenkulttuuri oli muistelua vappumarsseista sekä Olof Palmesta. Monissa ruotsinsuomalaisissa heijastui toisista ihmisistä välittäminen. Kirjailija Jorma Keskitalo sanoi kirjan haastattelussa, että pienemmistä pitää huolehtia (Haapoja & Rantanen 2019).

Heidi Lehdolle projekti toi uuden oivalluksen oman kulttuurinsa ymmärtämiseen. Lehto tajusi, että ruotsinsuomalaisuutta voi olla monenlaista. Lehdon mukaan projekti sai paljon huomiota erityisesti suomenruotsalaisissa piireissä. Esiintymisestään Työväen Musiikkitapahtumassa Lehto piti sitä konkreettisena kokemuksena nyky-Suomeen. Uskon, että kokemus toi Lehdolle paljon positiivisia asioita.

Projektissa on tullut uusia asioita eteen, kuten esimerkiksi kirjan kustantaminen ja julkistaminen on ollut oma lukunsa. Ja on huomattu, että pystytään tekemään julkaisuprojekti. Olemme myös oppineet, että jos teemme uuden kirjan, niin tiedämme, minkälaisella aikataululla siihen kannattaa lähteä. Lisäksi tiedämme, missä vaiheessa pitää olla kustantajaan yhteydessä, ja muita käytännön seikkoja. Rahoittajat ovat olleet tärkeitä tahoja tässä ja heidän kanssaan on tehty yhteistyötä. Se on ollut myös opettavaista, että miten heitä voisi ottaa mukaan projektiin ja miten rahoitusaikataulut ovat realistiset niin, että ehditään tekemään hakemukset.

Ylipäättänsä tästä projektista olen oppinut, että pystyn venymään vielä enemmän tiukan paikan tullen ja paremmaksi kirjoittajaksi tulee vain kirjoittamalla enemmän. Pelkäsin, että projekti vie liikaa aikaa ja se on pois itse festivaalin järjestelyajasta. Mutta päinvastoin, olen saanut tästä projektista innostusta ja voimaan muun työn tekemiseen. Säteilyvaikutukset ovat myös olleet tässä osana, että se miten olemme voineet hyödyntää projektia vaikka sisarjärjestöille ja meidän yhteiseen toimintaan.

Meidän organisaatiomme on voittoa tavoittelematon yhdistys, mutta olisi hienoa kun tällaista projektia tehdään, että se pystyttäisiin rahoittamaan suurimmaksi osaksi. Tässä tapauksessa olen saanut hankittua rahoitusta hyvin, mutta kuitenkin yhdistys on laittanut myös omaa rahaa. Olemme saaneet projektin kautta näkyvyyttä ja sitä kautta mainetta ja arvostusta. Uskon, että imagomme on parantunut. Olemme saaneet paljon tunnettavuutta erityisesti Ruotsissa, ainakin ruotsinsuomalaisissa piireissä. Ihmiset ovat kommentoineet positiivisesti tyyliin ”Onpa hienoa, että teette tuollaista”. Saijaleena Rantasen arvioinnissa tuli vahvasti esille se, että projekti on lisännyt Työväen Musiikkitapahtuman arvojen mukaista toimintaa sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Ulf Sundqvist nosti myös esille vahvan yhteiskunnallisen vaikuttamisen sekä toivon jatkuvuutta tämäntyyliselle työlle.

Opiskelin aikoinani kulttuurisihteeriksi Työväen Akatemiassa Kauniaisissa. Yhden harjoittelujakson tein silloisen vastaanottokeskuksen kohtaamispaikka Mondoön Malmilla. Tutustuin opiskelukollegani Iris Härmän kanssa turvapaikanhakijoihin ympäri maailmaa. Opettelimme nuorena kuuntelemaan ihmisten tarinoita maastamuutosta ja heidän kulttuuristaan. Iiriksestä tuli ansioitunut dokumenttielokuvien tekijä minä palasin puolestani siirtolaisuuteen tämän projektin ja opinnäytetyön kautta. Ympyrä sulkeutui.

Toivon, että Monta oksaa -projektilla sekä tällä opinnäytetyöllä voitaisiin tukea nuorten, siirtolaisten tai kaikkien epävarmojen innostusta taidetta ja kulttuuria kohtaan, tai mikä onkaan sitten se oma kiinnostuksen kohde. Voisimme tukea sillä ajatukselle, että ”jos minäkin pystyn, niin kyllä sinäkin”. Se, että olet erilainen, ei tarkoita, että sinun täytyy jäädä varjoon, vaan voit astua valoon. Myös se, että uskaltaa katsoa ulos ja nähdä muita kulttuureja on tärkeää, jotta osaa nähdä myös lähelle. Olemme erilaisia, olemme samanlaisia.

LÄHTEET

Blåfield, Johanna. Ehdolla vuoden ruotsinsuomalaiseksi: Heidi Lehto. Viitattu 27.4.2020.

<https://www.svt.se/nyheter/utiset/ehdolla-vuoden-ruotsinsuomalaiseksi-heidi-lehto>

Botkyrka Kommun. 2020. Många grenar – Monta oksaa näyttelyn esittely. Utinen Botkyrkan kirjaston www-sivuilla. Viitattu 11.5.2020.

<https://test.bibliotek.botkyrka.se/sv/exhibition/m%C3%A5nga-grenar-monta-oksa>

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Haapoja, Marianne & Rantanen, Saijaleena 2019. Monta oksaa / Många grenar - tarinoita ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista 1960-luvulta nykypäivään. Into Kustannus

Heliskoski, Jonna & Humala, Heidi & Kopola, Riina & Tonteri, Anna & Tykkyläinen, Saira. 2018. Vaikuttavuuden askelmerkit. Sitran selvityksiä 130. Viitattu 15.5.2020. <https://media.sitra.fi/2018/03/27105443/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>

Helttula, Ville. 2020. Suullinen tiedonanto 12.5.2020.

Hänninen, Pia. 2020. Palaute opinnäytetyöstä. Email marianne.haapoja@valmu.com. 22.4.2020.

KSR:n rahastot. 2020. Kansan Sivistysrahaston www-sivu. Viitattu 11.5.2020. <https://www.sivistysrahasto.fi/00010040-ksr-n-rahastot>

Lahtinen, Emmi & Jakonen, Olli & Sokka, Sakarias. 2017. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus kulttuuripolitiikassa. Tietokortti 3. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Viitattu 10.5.2020. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/cupore_tietokortti_saavutettavuus.pdf

Latvalehto, Kai. 2018. Finnish Blood, Swedish Heart? – Examining Second-Generation Sweden-Finnishness. Åbo: Åbo Akademi University Press. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/158736/latvalehto_kai.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Latvalehto, Kai. 2019. Musiikki ruotsinsuomalaisuuden heijastajana ja toisen sukupolven ihme. Julkaisussa Monta oksaa / Många grenar -Tarinoita ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista 1960-luvulta nykypäivään. Into Kustannus

MTV Uutiset Live 2019. Kanavajohtaja paljastaa, miten radio valitsee soitettavat kappaleet – MTV:n erikoisraportti iskelmätahtumasta. 26.7.2019. Viitattu 11.5.2020. <https://www.mtv.fi/sarja/mtv-utiset-live-33001002003/kanavajohtaja-paljastaa-miten-radio-valitsee-soitettavat-kappaleet-mtvn-erikoisraportti-iskelmatapahtumasta-1122418>

Nisula, Katri. 2019. Työväen musiikkijuhlilla suursatsaus ruotsinsuomalaiseen kulttuuriin. Viitattu 11.5.2020. <https://sverigesradio.se/artikel/7169145>

Nuorgam, E. 2019. Tämä on ollut tosi kiinnostava projekti... Facebook 1.8.2019, Emmi Nuorgam. Tilapäivitys yksityisellä sivustolla. Viitattu 11.5.2020. <https://www.facebook.com/enuorgam/posts/10157656254961052>

Rantanen, Saijaleena. 2019. Olen ylpeä juuristani. Julkaisussa Monta oksaa / Många grenar -tarinoita ruotsinsuomalaisten elämästä ja kulttuurista 1960-luvulta nykypäivään. Into Kustannus.

Ruotsin Suomalainen. 2019. Monta oksaa. Tukholma. RS:N liite, 46, 14.11.2019, 8.

Ojasalo, Kati & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo. 2014, Kehittämistyön menetelmät, uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Suikkanen, Päivi. 2017. Dokumenttiprojekti: Laulu koti-ikävästä. Yle.fi 3.7.2017. Viitattu 11.5.2020. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/07/03/dokumenttiprojekti-laulu-koti-ikavasta>

Taideyliopisto 2020. Saijaleena Rantanen. Viitattu 21.5.2020.

<https://www.uniarts.fi/henkilot/saijaleena-rantanen/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019. Hyvinvointi. Viitattu 10.5.2020.

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>

Työväen Musiikitapahtuma 2015. Saavutettavuussuunnitelma. Ei julkaistu.

Työväen Musiikitapahtuma, 2020. Työväen Musiikitapahtuman toimintakertomus 2019. Ei julkaistu.

Vilkman, Sanna. Ruotsinsuomalaisuus ei enää ole suomalaisuutta Ruotsissa – monelle musiikki on kolmas kotimaa. Viitattu 11.3.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-10890445>

Vuolanne, Ulla. 2016. KSR Sundqvistin rahasto. Email marianne.haapoja@valmu.com. 20.12.2016.

Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n ja Kulttuuria kaikille -palvelun Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2019–2022. Viitattu 10.5.2020. http://kulttuuriakaikille.fi/doc/yhdistys/equality-plan_web.pdf

HAASTATTELUT

Kiviaho, Heikki 2020. Muusikko. Puhelinhaastattelu Valkeakoski/Eskilstuna. 18.3.2020. Haastattelija Marianne Haapoja.

Lehto, Heidi 2020. Laulaja. Sähköpostihaastattelu Valkeakoski/Torshälla. 29.4.2020. Haastattelijana Marianne Haapoja.

Rantanen, Saijaleena 2020. Tutkija. Haastattelu Valkeakoski. 24.2.2020. Haastattelijana Marianne Haapoja.

Sundqvist, Ulf, 2020. Poliitikko. Sähköpostihaastattelu Valkeakoski/Helsinki . 24.4.2020. Haastattelijana Marianne Haapoja.